

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว ในเขตจังหวัดเลย ดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังนี้

พื้นที่ชายแดนไทยลาว หมายถึง พื้นที่ชายแดน 6 อำเภอ ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดเลย มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงและแม่น้ำเหือง เป็นเส้นกั้นอาณาเขตประกอบด้วย อำเภอนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย อำเภอภูเรือ อำเภอท่าลี่ อำเภอเชียงคาน และอำเภอปากชม มีพื้นที่รวมกันประมาณ 5,524.4 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่มากถึงครึ่งของจังหวัดเลย

องค์ประกอบที่วิเคราะห์ศึกษา

1. ลักษณะทางกายภาพ พื้นที่อำเภอชายแดนไทย - ลาว โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นภูเขาสูง แต่ละอำเภออยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 200 - 900 เมตร สามารถแบ่งลักษณะภูมิประเทศเป็น 3 เขตด้วยกันคือ

ก. เขตภูเขาสูงบริเวณทางด้านทิศตะวันตก ได้แก่ บริเวณอำเภอนาแห้ว อำเภอภูเรือ อำเภอด่านซ้าย และอำเภอท่าลี่ เส้นทางคมนาคมสูงชัน คดเคี้ยวไปตามไหล่เขา มีพื้นที่การเพาะปลูกน้อย มีประชากรเบาบาง

ข. เขตที่ราบเชิงเขาบริเวณทิศตะวันออก ได้แก่ บริเวณอำเภอปากชม เป็นเขตที่ไม่ค่อยมีภูเขาสูงนัก มีที่ราบเชิงเขาสามารถทำการเพาะปลูกได้ ประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นปานกลาง

ค. เขตที่ราบลุ่มบริเวณลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ บริเวณอำเภอเชียงคาน เป็นเขตที่ทำการเพาะปลูกได้ดี มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น มีแม่น้ำสายสำคัญซึ่งเป็นแม่น้ำขนาดใหญ่ ได้แก่ แม่น้ำโขง นอกนั้นเป็นแม่น้ำสายสั้น ๆ ขนาดเล็ก ได้แก่ แม่น้ำเหือง ลำน้ำชม

ลำน้ำหมัน ลำน้ำพิง ฯลฯ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร แต่ไม่สามารถใช้เป็นเส้นทางคมนาคมได้ ประกอบกับยังไม่มีโครงข่ายเส้นทางรถไฟเข้าถึง จึงใช้เส้นทางคมนาคมรถยนต์เป็นหลัก อำเภอชายแดนไทย - ลาว เป็นแหล่งผลิตพืชไร่ที่สำคัญในจังหวัดเลย และจุดที่ตั้งอยู่ไม่ห่างไกลแหล่งผลิตในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจึงทำให้พื้นที่อำเภอชายแดนสามารถเป็นแหล่งกลางรับซื้อพืชไร่ ตลอดจนอุตสาหกรรมได้ในอนาคต

2. ประชากร ในปี พ.ศ. 2536 จังหวัดเลยมีประชากรทั้งสิ้น 573,355 คน กระจายอยู่ในพื้นที่ 12 อำเภอ อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอวังสะพุง โดยมีประชากร จำนวน 135,286 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 25.59 อำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอนาแห้ว มีประชากร จำนวน 10,894 คน หรือร้อยละ 1.90 ของจังหวัด ส่วนประชากรอำเภอชายแดนไทย - ลาว มีประชากรมากที่สุดในอำเภอเชียงคาน จำนวน 56,219 คน ความหนาแน่นเท่ากับ 74.98 คน ต่อตารางกิโลเมตร อำเภอที่ประชากรน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอนาแห้ว จำนวน 10,740 คน ความหนาแน่น 17.11 คนต่อตารางกิโลเมตร

ด้านประชากรระดับอำเภอ ส่วนใหญ่แต่ละตำบลจะมีประชากรน้อยกว่า 10,000 คน ตำบลที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ ตำบลนาข้าว (อำเภอเชียงคาน) มีประชากรจำนวน 11,010 คน มีความหนาแน่น 95.53 คน ต่อตารางกิโลเมตร ตำบลที่มีประชากรน้อยที่สุด ได้แก่ ตำบลลาดค่าง (อำเภอภูเรือ) มีประชากรเพียง 1,278 คน ความหนาแน่น 14.77 คนต่อตารางกิโลเมตร

เกี่ยวกับการคาดประมาณ ประชากรในปี พ.ศ. 2541 และปี พ.ศ. 2546 อำเภอที่มีอัตราการเพิ่มของประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอด่านซ้าย โดยมีอัตราการเพิ่มร้อยละ 0.019 ดังนั้นในปี พ.ศ. 2541 อำเภอด่านซ้ายจะมีประชากรจำนวน 46,797 คน และในปี 2546 จำนวน 51,642 คน

3. ลักษณะทางเศรษฐกิจ จากภาพรวมจะเห็นว่า รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรภายในจังหวัดเลย เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีรายได้สูงสุด โดยสูงกว่าของภาคถึง 3,773 บาท รายได้เฉลี่ยต่อหัวของจังหวัดเลยเท่ากับ 15,745 บาท รายได้เฉลี่ยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่ากับ 11,981 บาท แต่ถ้าเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศ แล้วจะต่ำกว่าอยู่ 16,274 บาท ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วจังหวัดเลย มีพื้นที่ซึ่งจัดอยู่ประเภทชนบทยากจนถึง 5 อำเภอ จากทั้งหมด 12 อำเภอ ซึ่งทั้ง 5 อำเภอดังกล่าวล้วนอยู่ในเขตอำเภอชายแดนทั้งสิ้น ได้แก่ อำเภอนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย อำเภอ

ภูเรือ อำเภอท่าลี่ และอำเภอปากชม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529)

จากรายได้เฉลี่ยของประชากร เปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2524 - 2532 (ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 และฉบับที่ 6) จะเห็นว่ารายได้ของประชากรมีการเปลี่ยนแปลง โดยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 73.85 ในช่วงเวลา 8 ปี ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการเร่งพัฒนาอย่างสุดตัว ในระยะที่ประเทศปลอดจากภัยคอมมิวนิสต์คุกคาม

ในเขตอำเภอชายแดน ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ตามพื้นที่ชนบท ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรโดยเฉพาะการปลูกพืชไร่ ดังนั้นเศรษฐกิจอำเภอชายแดนจึงขึ้นอยู่กับสินค้าเกษตรเป็นหลักเช่นเดียวกับฐานเศรษฐกิจของจังหวัด จากสภาพเส้นทางคมนาคมในอดีตอำเภอชายแดนยังไม่มีโครงข่ายที่เชื่อมโยงในกลุ่มเดียวกัน ไม่มีศูนย์กลางในการติดต่อระหว่างกัน ทำให้ขาดความเป็นเอกภาพที่เด่นชัด โรงงานอุตสาหกรรมที่รองรับผลผลิตทางการเกษตร มีอยู่บ้างในเขตอำเภอเชียงคาน และอำเภอปากชม ได้แก่ โรงงานหีบฝ้าย โรงงานทำมันเส้น

ปัจจุบันสภาพโครงข่ายการคมนาคม ได้เชื่อมอำเภอชายแดนทั้ง 6 อำเภอเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดจุดเริ่มต้นในการติดต่อระหว่างกัน ภาพความห่างเหินในอดีต กำลังจะถูกกลบออกอย่างสิ้นเชิง หากอำเภอชายแดนมีศูนย์กลางการติดต่อที่แท้จริง ทั้งมีบทบาททางด้านธุรกิจการค้า การบริการด้านต่าง ๆ และด้วยศักยภาพของอำเภอท่าลี่ในปัจจุบัน มีความเหมาะสมในการเป็นศูนย์กลางการติดต่อบริเวณชายแดนไทย - ลาวดังกล่าว โดยเฉพาะที่ตั้ง นอกจากจะอยู่บริเวณศูนย์กลางของทั้ง 6 อำเภอแล้ว ยังมีโครงข่ายการคมนาคม ที่เชื่อมโยงเข้าถึงเมืองใหญ่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ ไชยบุรี และหลวงพระบาง ตามเส้นทางสายใหม่ที่จุดเชื่อมบ้านปากห้วย ผ่านสะพานสันถวไมตรีไทย - ลาวข้ามแม่น้ำเหืองเข้าสู่เมืองแก่นท้าว ไชยบุรี และหลวงพระบางตามลำดับ ผนวกกับนโยบายระดับจังหวัด และระดับประเทศ รวมทั้งคณะกรรมการร่วม ระหว่างภาครัฐและเอกชน ที่จะสนับสนุน ให้ท่าลี่เป็นจุดเชื่อมระหว่างสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือแห่งใหม่ ย่อมสร้างแรงจูงใจให้มีการลงทุนในพื้นที่มากขึ้นตามลำดับ ท่าลี่จะเป็นแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรแห่งใหม่ ทั้งในเขตอำเภอชายแดน รวมถึงพื้นที่ฝั่งขวาของแม่น้ำโขง ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเป็นศูนย์กลางการนำเข้า - ส่งออกสินค้าประเภทต่าง ๆ

ปัญหา นโยบายและแนวทางการพัฒนา

จากการศึกษาพบว่าปัญหาของอำเภอชายแดนไทย - ลาว ไม่ได้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ ทุกปัญหาปรากฏอยู่ในเป้าหมายการพัฒนาชนบท ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่จะกล่าวแต่ละด้านดังนี้

1. ปัญหาเศรษฐกิจ นับเป็นปัญหาสำคัญและยึดเป็นหลักในการพัฒนา โดยทั่วไปปัญหา ด้านเศรษฐกิจที่ปรากฏเด่นชัดบริเวณอำเภอชายแดนไทย - ลาว ได้แก่

- ปัญหาความยากจน
- ปัญหาด้านการค้าและบริการ
- ปัญหาขาดฐานทางอุตสาหกรรมเพื่อรองรับผลผลิตทางการเกษตร

2. ปัญหาสังคมและการเมือง ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประเทศสาธารณรัฐ- ประชาธิปไตยประชาชนลาว เนื่องจากลักษณะที่ตั้งและมีอาณาเขตติดต่อกัน และประชาชนทั้งไทย ลาวต่างมีความเป็นพี่น้องกัน ซึ่งเป็นภาระหนักที่รัฐบาลต้องแก้ไขปัญหาด่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่

- ปัญหาเกี่ยวกับพรมแดนและเส้นแบ่งเขตแดน
- ปัญหาการบริการทางสังคม
- ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติด
- ปัญหาที่ดินทำกินและเอกสารสิทธิ์

3. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นปัญหาที่เกิดจากสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ เป็นตัวกำหนด เป็นผลให้ต้องใช้การลงทุนในการพัฒนาค่อนข้างสูง เกิดความล่าช้า ได้แก่

- ปัญหาแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้
- ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปัญหาถนน สะพาน

4. ปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาดังกล่าวนับว่า ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นทั่วประเทศ และทั่วโลก ซึ่งแต่ละท้องถิ่นต้องเผชิญผลของการบุกรุกทำลาย ทรัพยากรที่แตกต่างกันไป สำหรับพื้นที่อำเภอชายแดนในจังหวัดเลยนั้น มีการบุกรุกทำลายป่า ดันน้ำลำธาร ด้วยสาเหตุหลักสองประการ คือ การลักลอบตัดไม้เพื่อแปรรูปจำหน่าย และการ บุกรุกถางป่าเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูกโดยเฉพาะพืชไร่

นโยบายและแนวทางการพัฒนา

เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมาย แนวทางการกระจายรายได้และกระจายการพัฒนาสู่ภูมิภาคและชนบทนั้น การกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ ต้องคำนึงถึงศักยภาพและปัจจัยสนับสนุนทั้งจากภาครัฐและเอกชน โดยที่อำเภอชายแดนไทย - ลาว มีฐานเศรษฐกิจจากสินค้าเกษตรกรรม แต่ยังคงขาดองค์ประกอบที่มาส่งเสริมด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น ศูนย์กลางการรับซื้อผลผลิต โรงงานอุตสาหกรรมการเกษตร จึงมีความจำเป็นจะต้องจัดหาสิ่งที่ขาดแคลนเหล่านั้น มาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดแนวทางการพัฒนา ดังนั้น ควรวางแนวทางในการพัฒนาดังนี้

1. พัฒนาอำเภอท่าลี่ ให้เป็นศูนย์กลางในการติดต่อบริเวณชายแดนไทย - ลาว
2. ส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรม
 - อุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
 - อุตสาหกรรมเหมืองแร่
3. ส่งเสริมการปลูกพืชไม้เมืองหนาว และ ไม้ยืนต้น
4. ส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
5. ส่งเสริมให้มีการประกอบการอุตสาหกรรมในครัวเรือน
 - อุตสาหกรรมอาหารแห้ง ถนนมอาหาร
 - อุตสาหกรรมผลิตของที่ระลึก
6. ปรับปรุงระบบการคมนาคมขนส่ง
 - ขยายถนนเส้นทางเลียบแม่น้ำโขง (2195)
 - สร้างทางรถไฟ
 - ปรับปรุงท่าเทียบเรือบริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านเชียงคาน อำเภอเชียงคาน และบ้านคกไผ่ อำเภอปากชม
7. เร่งแก้ปัญหาด้านสังคม
 - ปัญหาผู้อพยพ
 - ปัญหาขบวนการต่างประเทศลาว (ช.ต.ล.)
8. จัดรูปแบบการใช้ที่ดินโดยการวางผังตำบล เป็นการเร่งด่วน ได้แก่

- ตำบลท่าลี่	อำเภอท่าลี่
- ตำบลหนองผือ	อำเภอท่าลี่
- ตำบลเชียงคาน	อำเภอเชียงคาน
- ตำบลด่านซ้าย	อำเภอด่านซ้าย

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อให้เห็น สภาพทั่วไปของอำเภอชายแดน ไทย - ลาว ในเขตจังหวัดเลย ในการศึกษาวิจัยค้นคว้าต่อไป สามารถที่จะศึกษาเพิ่มเติมใน ด้านวางแผน วางผังเฉพาะสาธาณูปโภค และสาธาณูปการ บริเวณชุมชนซึ่งเป็นศูนย์กลาง การให้บริการระดับอำเภอโดยเฉพาะ ตำบลท่าลี่ และตำบลหนองผือ